

Challenges and Limitations. Although beneficial, the application of innovative teaching techniques is not without difficulties. Not all schools have equal access to modern technology. Teachers may lack training or resources to effectively apply new techniques. Additionally, some students may find it hard to adapt to non-traditional learning styles. Addressing these challenges requires investment in infrastructure, professional development, and inclusive strategies.

Conclusion. Innovative educational methods are reshaping the future of learning. By embracing technology, personalization, gamification, and collaboration, educators can create more effective, inclusive, and engaging learning environments. These approaches not only improve academic outcomes but also equip students with the skills needed in a rapidly evolving world.

References:

1. Anderson, T., & Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*.
2. Gee, J. P. (2003). What video games have to teach us about learning and literacy. *Computers in Entertainment*.
3. Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*.

RAQAMLI PEDAGOGIKANING TA'LIMDAGI AHAMIYATI

*Bainiyazov Daniyar – Ajinyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti
13.00.01- Pedagogika nazariyasi. Pedagogika ta'limotlar tarixi yo'nalishi
1-kurs doktoranti.*

Anatatsiya. Maqolada raqamli pedagogikaning ta'limdagi ahamiyati va imkoniyatlari, raqamli texnologiyalarni ta'limda qo'llanish usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar. Raqamli pedagogika, raqamli texnologiyalar, Moodle, Google Classroom, Edmodo, MS Teams, Zoom.

XXI asrda bilimlarni faqatgina kitoblar orqali emas balki internet va zamonaviy texnologiyalardan rivojlantiriladi. Ta'lim tizimida bugungi ku'n o'quvchilarning talab va istaklariga javob beradigan ta'limni o'qituvchi bera olmasa, bunday ta'lim tizimi eskirgan hisoblanadi. Hozirgi ku'n yoshlari eskirgan uslubda ta'lim olishni xush ko'rishmaydi, ularga zamonaviy texnologiyalar yordamida ta'lim berilsa har qanday fanni o'zlashtirish oson bo'ladi va ta'lim tizimi ancha rivoj topadi. Dunyo ta'lim tizimlari XXI asr o'rganuvchilariga zamonbaviy texnologiyalarni ta'limga moslashtirish uchun tez o'zgarish kerak.

Raqamli dunyoda axborot-kommunikatsiya texnologiyalar o'zaro ta'sir ko'rsatgan holda ta'lim tizimining rivojlanishiga katta xissa qo'shadi. Ushbu texnologiyalarni jalb qilish onlayn topshiriqlar, videolarlar, onlayn testlar, kompyuter va mobil ilovalarni har xil sohada foydalanishga imkon yaratadi. Ushbu texnologiyalarni jalb qilish orqali pedagogic vazifalarni aniqlash maqsadga muvofiq.

Digital Pedagogy Lab va Hybrid Pedagogy jurnalining hammuassisi J. Strommel raqamli pedagogika raqamli vositalarni fetishizatsiya qilmaydigan pedagogikaga yo'naltirilganligini alohida ta'kidlaydi [1]. Agar birinchi qoida raqamli texnologiyalarni pedagogik faoliyatda qo'llashdan maqsad mavjud ta'lim shakllarini almashtirish emas, balki o'qituvchi va uning o'quvchilarining ish samaradorligini oshirishi mumkin bo'lgan yangi shakllarni izlash ekanligini nazarda tutsa, ikkinchi qoida o'qituvchi va uning o'quvchilarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning roli muhimligini eslatadi.

Pedagogika hech qachon bir joyda turmagan va unda yangi formatlarning paydo bo'lishi tabiiy. Zamonaviy davrda birinchidan, raqamli pedagogikaning shart-sharoitlari asrlar davomida

shakllanganligini, ularning ba'zilar psixologiya va pedagogikaning yangi kashfiyotlari, ta'lim paradigmasining o'zgarishi va ijtimoiy hayotdagi o'zgarishlar tufayli ikkinchi o'ringa chiqqanligini, ba'zilar esa dolzarbligicha qolganligini va ushbu innovatsiyalar uchun poydevor yaratganligini kuzatasiz.

Texnologik o'zgarishlar doimiy ravishda o'rganilishi kerak bo'lgan ustuvor yo'nalishlarni o'zgartiradi. Masalan, video, animatsiya va veb-saytlar va ilovalarni yaratish kabi yangi savodxonlik juda muhim hisoblanadi.

Bilimlarni eslab qolish endi muhim emas, chunki ochiq ta'lim resurslari Internet orqali barcha turdagi ma'lumotlarni topsa bo'ladi. Axborotni topish, zarur bo'lganda axborotni tushunish va topilgan axborotni baholash qobiliyatini qanday oshirishga ustuvor ahamiyat beriladi. OTMda raqamli ta'lim muhitini shakllantirish va taqdim etilayotgan ta'limiy xizmatlardan foydalanish jarayoni amaldagi milliy qonunchilik asosida tartibga solinadi. Bugungi kunda bu jarayon nafaqat talabalarga rag'bat, intilish va faoliyatga undovchi muhitni yaratishni, balki ta'lim subyektlari tomonidan yaratilayotgan raqamli texnologiyalar asosidagi tizimli pedagogik choralarni joriy etishni ham o'z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan qaralganda, raqamli muhit inson faoliyatining yangi shakllarini, turmush tarzini va ijtimoiy munosabatlar tizimini ifodalovchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. U ayni paytda imkoniyatlar bilan birga muayyan xavf va xatarlarni ham keltirib chiqarishi mumkin.

Raqamli muhit bilan bog'liq xavf-xatarlar, eng avvalo, axborotning maxfiyligi, tarmoqdagi ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash, foydalanishning huquqiy va texnik jihatdan noaniqligi kabi omillar bilan chambarchas bog'liqdir. Shuningdek, raqamli tizimlarning samarali faoliyat yuritishini ta'minlashda ularning barqarorligi va mavjudligiga xizmat qiluvchi moliyalashtirish mexanizmlari ham alohida ahamiyat kasb etadi. Bu omillar raqamli ta'lim muhitini yaratish va undan foydalanish jarayonida muhim hisoblanadi va ularga tizimli yondashuv zarur bo'ladi. Mahalliy ta'lim tizimidagi o'zgarishlar, asosan, ta'lim mazmuni va tuzilmasini qayta ko'rib chiqishga olib kelayotgan axborot muhitining ta'siri bilan bevosita bog'liqdir. Biroq bu ta'sir hanuzgacha istiqboldagi ijtimoiy-pedagogik vazifalar doirasida yetarli darajada hisobga olinmagan. Hozirgi kunda ta'lim sohasidagi raqamli transformatsiyaning ustuvor yo'nalishlari va strategik maqsadlari — ommaviy, yagona yondashuvdan voz kechib, har bir bola uchun individual yondashuv asosida muvaffaqiyat va raqobatbardoshlikni ta'minlashga qaratilmoqda. Bu esa ta'limning shaxsga yo'naltirilgan modeliga o'tishni nazarda tutadi. Masofaviy ishlash, ta'lim olish va boshqa aloqa shakllarining kengayib borishi natijasida kelajak avlodlardan samarali hamkorlik qilish va ijobiy munosabatlar o'rnatishga xizmat qiluvchi ijtimoiy va hissiy intellekt (EI) kabi yangi turdagi ko'nikmalarga ega bo'lish talab etilmoqda. Bu yangicha yondashuv hisoblanadi, biroq u mavjud muloqot shakllarini to'liq rad etmaydi yoki o'zgartirmaydi, balki ularni to'ldiradi va takomillashtiradi. Shu nuqtai nazardan, mamlakatimizda zamonaviy raqamli ta'lim muhitini shakllantirish bo'yicha qator islohotlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-oktabrdagi PQ4851-sonli "Axborot texnologiyalari sohasida ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va ularni IT-industriya bilan integratsiya qilish choratadbirlar to'g'risida"gi [2] "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori asosida qabul qilingan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini amalga oshirish doirasida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, ularni aholining kundalik hayotiga tatbiq etish va ushbu jarayonni tizimli rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari belgilab berildi. Ayniqsa, 2020-yilning mamlakatda "Ilm-ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili" deb e'lon qilinishi iqtisodiyot tarmoqlari hamda ijtimoiy sohalarida ilmiy-intellektual va moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, ilmiy-innovatsion salohiyatni safarbar etish va bu yo'nalishda kompleks islohotlarni jadallashtirishga xizmat qildi. Shu asosda zamonaviy bilimga ega, mustaqil fikrlaydigan, yuqori malakali kadrlar tayyorlash, ilmiy infratuzilmani modernizatsiya qilish, shuningdek, ilm-fanni doimiy ravishda isloh etish bo'yicha muhim tashabbuslar ilgari surildi va ular amaliy natijalar bermoqda.

Ta'limning raqamli transformatsiyasi — bu “raqamli yetuklik”ka erishish jarayoni bo‘lib, uning natijasida ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini birlashtiruvchi, yagona axborot tizimlari majmuasiga asoslangan raqamli ta'lim muhiti shakllanadi. Raqamli texnologiyalardan ta'lim sohasida foydalanish boshqa sohalarga nisbatan yanada dolzarb va ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda raqamli ta'lim texnologiyalari ta'lim tizimining barcha bosqichlarida joriy qilinmoqda. Biroq ushbu texnologiyalardan samarali foydalanish uchun, avvalo, ular bilan ishlashga doir zarur bilim, ko‘nikma va malakalarga ega bo‘lish talab etiladi. Faqat ana shunday sharoitdagina raqamli texnologiyalardan kutilgan natijaga erishish mumkin bo‘ladi.

Oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalardan foydalanish quyidagi yo‘nalishlarda namoyon bo‘lmoqda: elektron darsliklar va o‘quv qo‘llanmalarni o‘quv jarayoniga joriy etish, ushbu materiallar asosida dars mashg‘ulotlarini tashkil etish; masofaviy ta'lim tizimlarini rivojlantirish; boshqaruv faoliyatini onlayn shaklda amalga oshirish; talabalar fikr-mulohazalarini muntazam monitoring qilish; avtomatlashtirilgan test va baholash tizimlarini ishlab chiqish. Shu bilan birga, Moodle, Google Classroom, Edmodo, MS Teams, Zoom kabi platformalar ta'lim jarayonini raqamlashtirishda muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda. Interaktiv o‘quv jarayonlarini tashkil qilishda esa Kahoot, Mentimeter, Quizizz kabi vositalar keng qo‘llanilmoqda. ChatGPT kabi sun‘iy intellekt asosidagi texnologiyalar talabalarning individual ta'lim ehtiyojlariga moslashishda, o‘quv matnlarini yaratishda va fikrlarni tahlil qilishda yordam bermoqda. Shuningdek, virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) texnologiyalarining qo‘llanilishi, kompyuter fanlarida dasturiy vositalar bilan ishlash (masalan, Python, MATLAB, AutoCAD) ta'limning texnologik integratsiyasini chuqurlashtirmoqda. Bu jarayon, shubhasiz, zamonaviy raqamli ta'lim muhitining shakllanishiga xizmat qilmoqda.

Raqamli texnologiyalar zamonaviy ta'lim jarayonidagi tub o‘zgarishlarni amalga oshiruvchi asosiy katalizator sifatida e‘tirof etilmoqda. Ushbu texnologiyalar ta'limda faqatgina axborotni yetkazish vositasi emas, balki yuqori darajadagi fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish, kontseptual tushunchalarni rivojlantirish hamda o‘quvchilarning ijodiy yondashuvi, muammolarni hal qilish strategiyalari va tasavvur doirasini kengaytirishga xizmat qiluvchi pedagogik model sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, konstruktivistik yondashuv, projekt asosidagi ta'lim (Project-Based Learning), hamkorlikka asoslangan ta'lim (Collaborative Learning) va differensiallashtirilgan yondashuvlar raqamli muhitda yangi sifat bosqichiga ko‘tarilmoqda.

Bu jarayonni chuqurroq tushunish uchun Mishra va Koehler tomonidan ishlab chiqilgan TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) modeli muhim nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. Mazkur modelga ko‘ra, zamonaviy o‘qituvchidan nafaqat predmet bo‘yicha chuqur bilim, balki raqamli texnologiyalarni mazmun va pedagogik maqsadlar bilan uyg‘unlashtirish qobiliyati ham talab etiladi. Shuningdek, Bloom taksonomiyasining raqamli versiyasi (Digital Bloom’s Taxonomy) asosida yuqori darajadagi kognitiv faoliyat — tahlil qilish, sintez qilish, baholash va yaratish — zamonaviy texnologiyalar orqali qo‘llab-quvvatlanadi. Bu esa raqamli vositalar orqali o‘quvchilarning chuqur o‘zlashtirishini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Shu nuqtai nazardan qaralganda, sun‘iy intellekt (masalan, ChatGPT), adaptiv o‘quv tizimlari, gamifikatsiya (Kahoot, Quizizz), tahliliy platformalar (Learning Analytics), shuningdek, multimodal kontentlar (video darslar, interaktiv simulyatsiyalar, AR/VR) o‘quvchilarning individualligini hisobga olgan holda ta'lim samaradorligini oshirishda muhim vositalar sifatida paydo bo‘lmoqda. Raqamli texnologiyalarni ta'limga strategik integratsiya qilish, shubhasiz, XXI asr ta'limi talablariga javob beruvchi, moslashuvchan va innovatsion muhit yaratishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, raqamli ta'limning rivojlanishi va uning ta'lim tizimiga integratsiyasi zamonaviy pedagogik jarayonlarning ajralmas qismiga aylanmoqda. Ta'lim jarayonidagi raqamli texnologiyalar, o‘zining interaktiv, moslashuvchan va individual yondashuvlari bilan, o‘quvchilarning ijodiy va analitik fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Raqamli texnologiyalarning o‘qituvchilar va talabalarga imkoniyatlar yaratishi, o‘quv materiallarini yanada samarali va interaktiv

tarzda taqdim etish, shuningdek, ta'limning barcha bosqichlarida yuqori darajadagi kognitiv faoliyatni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalardan foydalanish, shuningdek, ta'limning innovatsion yondashuvlari va pedagogik modellarni yaratishga asos bo'lib, yangi raqamli ta'lim muhitini tashkil etishda davom etmoqda. Bularning barchasi, o'z navbatida, mamlakatimizda raqamli iqtisodiyot va raqamli yetuklikni rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar:

1. J. Stommel, *Decoding digital pedagogy. Pt. 2: (Un) Mapping the terrain.*, USA, 2013.
2. «O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-oktabrdagi PQ4851-sonli,» 2020.
3. A. S. Laaser. "Digital Pedagogy and its Role in Modern Education", *Journal of Educational Technology*, 2019.
4. P. J. Dede. "The Evolution of Digital Pedagogy", *Educational Theory and Practice*, 2018.
5. J. Stommel. "The Fetishization of Digital Tools in Education", *Hybrid Pedagogy Journal*, 2020.

USING PODCASTS IN TEACHING ENGLISH

Baymuratova Saltanat, Doctorate Student
Karakalpak State University, Nukus, Uzbekistan

The educational podcast as a media carrier is a technical tool for teaching a foreign language, enabling the solution of complex tasks in foreign language education. The use of podcasts in education demonstrates the mobility of the modern education system as a whole and its adaptive nature.

The word "podcasting" (Eng.) owes its appearance to the well-known MTV channel host Adam Curry. It was he who combined two words: iPod - the brand name of a series of portable media players from Apple (USA) and broadcasting - widespread broadcasting. The term "podcasting" has acquired the following meaning: it is a way of disseminating audio or video information on the Internet.

A podcast is an audio text of a certain genre, with a specific duration, and in some cases accompanied by video material. Podcasts are also called audio blogs or broadcasts published on the Internet in the form of episodes; regularly updated series of files published at one address on the Internet [1; 19].

For ease of differentiation, podcasts are conventionally divided into several types, each with its own characteristics: audio podcasts, video podcasts, and screencasts. The essence of a screencast is that actions on the computer screen are recorded along with audio comments using a special program. Audio files are the most widely used, as they have several advantages over video formats, namely:

- 1) Absence of visual strain (students spend a lot of time at the computer, so there is an opportunity to listen while closing their eyes and giving them rest);
- 2) small file size (quickly assimilated and easier to store);
- 3) ease of use.

The podcast can be listened to on virtually any device (computer, phone).

As a rule, podcasts have a specific theme and periodicity. The following main genres of podcasts are distinguished: audioblogs (analogous to online diaries), comedy podcasts, technology, music, couple casts (covering the personal lives of authors, often families), educational podcasts, audiobooks, news, sci-fi, interviews, radio plays and radio shows, politics, sports, games. News, scientific, and sports podcasts, interviews, radio shows, and other audio blog genres provide variability in listening comprehension content. In this regard, the value of podcasts of all genres and categories should be emphasized, as they allow teachers to address complex learning tasks. The undeniable advantage of podcasts is that they provide students with an excellent opportunity to listen to relevant, modern, authentic texts of various genres on any topic of interest to the student in diverse performances (accent, timbre, rhythm, fluency of the speaker's speech).